

การปฏิบัติงานของทีมนสหวิชาชีพในการดูแลผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ในเรือนจำกลาง

The Practice of Multidisciplinary Teams in Caring for Pregnant Inmates in The Central Prison

นรรฐพร เพียรพิทักษ์¹

Nattaporn Peanpitak

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาตี ลิมสกุล²

Assistant Professor Madee Limsakul, Ph.D.

หลักสูตรสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์,

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Master of Social Work Program, Faculty of Social Administration,

Thammasat University

Author for Correspondence: Email: bowvy64@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของทีมนสหวิชาชีพที่ดูแลผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ในเรือนจำกลาง และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของทีมนสหวิชาชีพกับผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ในเรือนจำกลาง โดยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) จากสหวิชาชีพที่เป็นผู้ปฏิบัติงาน หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ที่ปฏิบัติงานภายในเรือนจำกลางทั่วประเทศ จำนวน 146 คน ทั้งหมด 23 เรือนจำ ได้แก่ ผู้บังคับแดนหญิง พยาบาลวิชาชีพ นักทันตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา และนักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าสูงสุด (Maximum) และสถิติเชิงอนุมาน ผลการศึกษา พบว่า มีการทำงานของทีมนสหวิชาชีพกับผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ภายใต้กระบวนการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ ในภาพรวมระดับมาก (\bar{x} = 4.08, S.D. = 1.00) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติงานในขั้นแรกรับมากที่สุด (\bar{x} = 4.31, S.D. = 0.95) และขั้นตอนดูแลหลังปล่อยน้อยที่สุด (\bar{x} = 3.73, S.D. = 1.14) ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของทีมนสหวิชาชีพกับผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ในเรือนจำกลางในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 4.03, S.D. = 0.85) โดยมีปัญหาด้านข้อจำกัดของสถานที่มากที่สุด (\bar{x} = 4.14, S.D. = 0.83) และมีปัญหาด้านการประสานงานน้อยที่สุด (\bar{x} = 3.90, S.D. = 0.89) ตามลำดับ และผลการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปกับการปฏิบัติงานและปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของทีมนสหวิชาชีพในการดูแลผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ในเรือนจำกลางตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ พบว่า ตำแหน่งและเพศที่แตกต่างกันทำให้การปฏิบัติงานของทีมนสหวิชาชีพในการดูแลผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ในเรือนจำกลางตามข้อกำหนด

กรุงเทพฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เพศและสถานที่ตั้งเรือนจำที่แตกต่างกัน ทำให้มีปัญหาอุปสรรคการทำงานของทีมนสหวิชาชีพภายใต้กระบวนการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์; เรือนจำกลาง ; การปฏิบัติงานของสหวิชาชีพ

Received: 25/07/2565, Revised: 03/08/2565, Accepted: 26/08/2565

Abstract

This research aims to study the practice of multidisciplinary teams caring for pregnant inmates in federal prisons to study the problems and obstacles in the practice of multidisciplinary teams with pregnant inmates in the Central Prison. This is a study of quantitative research methods (Quantitative research) from multidisciplinary practitioners or involved in 146 pregnant inmates working in central prisons across the country, including 23 prisons, including female border enforcers Registered Nurses, Orthodontists, Social Workers, Psychologists, and Vocational Training and Training Academics Data were analyzed by using descriptive statistics such as Percentage, Frequency, Mean, Standard Deviation, Minimum and Maximum, and inferential statistics. The study found that there was a multidisciplinary team working with pregnant inmates under the Bangkok regulations. Overall, at the high level (mean 4.08, S.D. = 1.00), when considering each aspect, it was found that the samples had the most first-stage operations (mean 4.31, (S.D. = 0.95) and the least after-release care (mean 3.73, S.D. = 1.14). It was found that the sample group had problems and obstacles in the multidisciplinary team's work with pregnant inmates in the Central Prison as a whole at a high level, a mean of 4.03 , S.D. = 0.85), with the most problems with location restrictions (mean 4.14, S.D. = 0.83) and have the least coordination problems (\bar{x} = 3.90, S.D. = 0.89), and the results of a study comparing the differences between general information and operations and problems and obstacles in the performance of the multidisciplinary team in caring for inmates of pregnant women in the central prison according to the city regulations found that different positions and genders hamper the practice of multidisciplinary teams in caring for pregnant inmates in the Bangkok Central Prison. There were statistically significant differences at the 0.05 level, different genders and prison locations. causing problems and obstacles in the work of the multi-disciplinary team under the operating process according to

The Bangkok Regulations. There was a statistically significant difference at the 0.05 level.

Keywords: Pregnant Inmate; Central Prison; Multidisciplinary Practice

บทนำ

ปัจจุบันในหลายๆ ประเทศต่างกำลังประสบปัญหาเรื่องความแออัดของจำนวนผู้ต้องขังที่นับวันจะมีเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งอาจนำไปสู่ปัญหาด้านการจัดการภายในเรือนจำ โดย 8 ใน 10 ประเทศในภูมิภาคอาเซียนเผชิญสถานการณ์ที่ประชากรผู้ต้องขังหญิงทั่วโลกมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นซึ่งประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศอาเซียนที่ประสบปัญหาดังกล่าว อันเป็นที่มาของการเสนอ “ข้อกำหนดกรุงเทพ (The Bangkok Rules) เพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อการดูแลผู้ต้องขังหญิง โดยเฉพาะการจัดสวัสดิการและการดูแลเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังขณะอยู่ในเรือนจำ ซึ่งประชากรผู้ต้องขังโดยรวมเป็นผู้ชาย ทำให้หลายๆ ครั้ง การปฏิบัติและการดูแลกลุ่มผู้ต้องขังหญิงถูกละเลย แม้ว่าประชากรผู้ต้องขังหญิงจะเป็นกลุ่มประชากรผู้ต้องขังที่มีสัดส่วนน้อยกว่าสัดส่วนประชากรผู้ต้องขังชาย แต่ผู้ต้องขังหญิงเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการดูแลและปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกับผู้ต้องขังชายตามหลักสิทธิมนุษยชน

การดูแลกลุ่มผู้ต้องขังหญิงยังมีอีกหลายมิติที่จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือเพิ่มเติม โดยเฉพาะ กลุ่มผู้ต้องขังที่ตั้งครรภ์ก่อนเข้าเรือนจำ โดยคดีที่กระทำผิดส่วนใหญ่เป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำและมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำผิดหญิง (United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non-Custodial Measures for Women Offenders) หรือข้อกำหนดกรุงเทพ (Bangkok Rules) ที่สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา ทรงเล็งเห็นปัญหาและทรงร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในประเทศไทยผลักดัน “ข้อกำหนดกรุงเทพ” ในเวทีสหประชาชาติ จนได้รับการรับรอง ซึ่งถือเป็นข้อกำหนดแรกของไทยที่ได้รับการยอมรับในเวทีสหประชาชาติ (สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย, 2563)

ปัจจุบันมีเรือนจำกลาง 34 แห่ง โดยมีเรือนจำกลางที่มีแดนหญิงเพียง 23 แห่ง หากพิจารณาการดูแลผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์และเด็กติดผู้ต้องขังในเรือนจำในปัจจุบัน ยังพบปัญหาและข้อบกพร่องหลายประการที่ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำระหว่างประเทศ ซึ่งการดำเนินการโดยทีมสหวิชาชีพในเรือนจำ ประกอบด้วย ผู้บังคับแดนหญิง พยาบาลวิชาชีพ นักทันตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา และนักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ ซึ่งบทบาทของทีมนสหวิชาชีพยังไม่มีกระบวนการการทำงานร่วมกันที่ชัดเจนในส่วนของผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ ตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ ตั้งแต่กระบวนการรับตัว การดูแล การฝากครรภ์ การคลอด และภายหลังคลอด การเลี้ยงดูบุตรในเรือนจำ จนกระทั่งการคืนเด็กสู่ครอบครัวหรือญาติ รวมถึงการติดตามความเป็นอยู่ของเด็ก (จิตฐิตา อธิธรรมพุกษ์, 2563) จึงเป็นที่มาของการศึกษากระบวนการการปฏิบัติงานของทีมนสหวิชาชีพที่ดูแลผู้ต้องขังหญิง

ตั้งครรภ์ตามกระบวนการข้อกำหนดกรุงเทพฯ และปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของ ทีมสหวิชาชีพกับผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ในเรือนจำกลางเพื่อนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาการ ปฏิบัติงานของทีมสหวิชาชีพที่ดูแลผู้ต้องขังตั้งครรภ์ตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ อย่างเหมาะสม ต่อไป

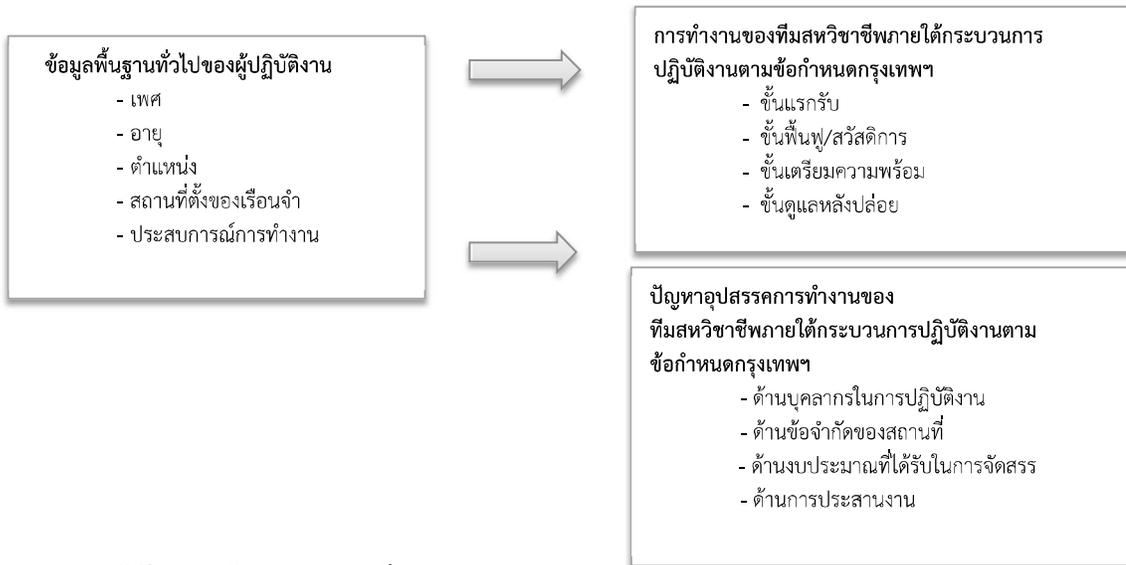
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของทีมสหวิชาชีพที่ดูแลผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ตามกระบวนการ ข้อกำหนดกรุงเทพฯ ในเรือนจำกลาง
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของทีมสหวิชาชีพกับผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ ในเรือนจำกลาง

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณโดยมีขั้นตอนการศึกษา ดังนี้ 1) การศึกษา จากเอกสาร (Documentary Research) 2) การศึกษาภาคสนาม (Field Research) โดยใช้ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับสหวิชาชีพหรือ ผู้ปฏิบัติงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานกับผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ภายในเรือนจำกลาง ทั่วประเทศ ทั้งนี้ ได้ดำเนินการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้ ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จำนวนทั้งสิ้น 146 คน ผู้ ศึกษาจะเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทุกคน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนที่สามารถนับเป็น จำนวนได้ครบถ้วน หรือที่สามารถระบุตำแหน่ง คุณสมบัติที่เฉพาะเจาะจง ด้านการ ปฏิบัติงานเกี่ยวกับผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ของเรือนจำกลาง ได้แก่ 1.ผู้บังคับแดนหญิง 2. พยาบาลวิชาชีพ 3. นักทัณฑวิทยา 4. นักสังคมสงเคราะห์/ผู้ปฏิบัติงานด้านสังคม สงเคราะห์ 5. นักจิตวิทยา และ 6. นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าสูงสุด (Maximum) และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบค่า t-test ใช้ทดสอบเปรียบเทียบความ แตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระ และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ (Statistical inference) ที่ระดับ 0.05 ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม และการวิเคราะห์ความ แปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เป็นการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของ กลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป และทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติ (Statistical Significance) ที่ 0.05 และการเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้วิธี Scheffe

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการศึกษา

การปฏิบัติงานของทีมสหวิชาชีพในการดูแลผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ในเรือนจำกลางมีผลการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. การทำงานของทีมสหวิชาชีพกับผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ภายใต้กระบวนการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ

ตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ (Bangkok Rules) ได้กำหนดขั้นตอนการทำงานให้เป็นมาตรฐานในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำและเด็กติดผู้ต้องขัง โดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อตัวเด็กมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับบทความ การดูแลผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์มีความสำคัญต่อสุขภาพที่ดีทั้งแม่และทารกในครรภ์ กล่าวได้ว่า ในระหว่างตั้งครรภ์ สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรกๆ คือ การดูแลผู้ต้องขังตั้งครรภ์ให้มีทั้งสุขภาพร่างกายแข็งแรง และสภาพจิตใจที่สมบูรณ์ ซึ่งจะส่งผลให้ทารกในครรภ์แข็งแรงและสุขภาพดีตามไปด้วย (สังวาลย์ เตชะพงศธร ,2563)การปฏิบัติงานของทีมสหวิชาชีพภายใต้กระบวนการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1. ชั้นแรกรับ 2. ชั้นฟื้นฟู/สวัสดิการ 3. ชั้นเตรียมความพร้อม และ 4. ชั้นดูแลหลังปล่อย จากผลการศึกษาการทำงานของทีมสหวิชาชีพกับผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ภายใต้กระบวนการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการทำงานของทีมสหวิชาชีพกับผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ภายใต้กระบวนการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ ในภาพรวมระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = 1.00) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติงานในชั้นแรกรับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.95) และชั้นดูแลหลังปล่อยน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.73$, S.D. = 1.14) ซึ่งมีรายละเอียดรายด้าน ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปรูปภาพรวมการทำงานของทีมสหวิชาชีพภายใต้กระบวนการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ

สรุปรูปภาพรวมการทำงานของทีมสหวิชาชีพภายใต้กระบวนการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ชั้นแรกรับ	4.31	0.956	มากที่สุด
2. ชั้นฟื้นฟู/สวัสดิการ	4.25	0.892	มากที่สุด
3. ชั้นเตรียมความพร้อม	4.03	1.041	มาก
4. ชั้นดูแลหลังปล่อย	3.73	1.144	มาก
รวม	4.08	1.008	มาก

กระบวนการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่างตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ ในชั้นแรกรับ เป็นกระบวนการรับตัวผู้ต้องขังใหม่ เริ่มตั้งแต่การตรวจค้นต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีผู้หญิง ไม่ตรวจค้นภายในโดยละเมิดสิทธิ มีการอบรมปฐมนิเทศผู้ต้องขังเข้าใหม่ ตรวจร่างกาย จัดทำแฟ้มประวัติรายบุคคล การให้คำปรึกษา และการวางแผนรายบุคคล (Sentencing Plan) การจัดทำทะเบียนจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง และแจ้งญาติ/สถานทูต ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการค้นตัวผู้ต้องขังหญิงโดยคำนึงถึงสิทธิผู้ต้องขังมากที่สุด (\bar{x} = 4.64, S.D. = 0.70) รองลงมา มีกระบวนการให้คำปรึกษารายบุคคลสำหรับผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์ (\bar{x} = 4.40, S.D. = 0.81) และมีการแจ้งญาติ/สถานทูต ผู้ต้องขังหญิงตั้งครรถ์น้อยที่สุด (\bar{x} = 4.14, S.D. = 0.96) ซึ่งการที่กลุ่มตัวอย่างมีกระบวนการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ ในชั้นแรกรับนั้น สอดคล้องกับกระบวนการในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ (Bangkok Rules) ในการค้นตัวผู้ต้องขังหญิงโดยคำนึงถึงสิทธิผู้ต้องขัง สอดคล้องกับข้อกำหนดที่ 19 มาตราการการตรวจค้นต้องคำนึงถึงและเคารพต่อศักดิ์ศรีผู้ต้องขังหญิงและต้องดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่หญิงที่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการตรวจค้นที่เหมาะสม และสอดคล้องกับขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้ ในการตรวจสอบสภาพจิตใจผู้ต้องขังหญิงตั้งครรถ์ สอดคล้องกับข้อกำหนดที่ 6 การตรวจสุขภาพผู้ต้องขังหญิงขณะรับตัว ควรรวมถึงการตรวจที่ครอบคลุมเพื่อระบุความต้องการทางด้านสุขภาพขั้นพื้นฐาน

กระบวนการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่างตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ ในชั้นฟื้นฟู/สวัสดิการ เป็นกระบวนการจัดการฝึกอบรม บำบัดฟื้นฟู การฝึกวิชาชีพ ต้องผ่านการอบรมวิชาชีพอย่างน้อย 3 วิชาชีพ การให้การศึกษา ต้องได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านสุขภาพทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ รวมถึงการส่งเสริมความสัมพันธ์ ครอบครัว การปฏิบัติธรรมตามศาสนาต่างๆ และการปรับสภาพอารมณ์และจิตใจ ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ อนามัย ของผู้ต้องขังหญิงตั้งครรถ์มาก

ที่สุด ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = 0.73) รองลงมา มีการให้คำปรึกษาแก่ผู้ต้องขังตั้งครุภในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทั้งด้านร่างกายและจิตใจในการดูแลตนเองในขณะตั้งครุภ ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.70) และมีการจัดอบรมการฝึกอาชีพให้กับผู้ต้องขังหญิงตั้งครุภน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.74$, S.D. = 1.08) ซึ่งการที่กลุ่มตัวอย่างมีกระบวนการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ ในขั้นฟื้นฟู/สวัสดิการนั้น สอดคล้องกับกรมราชทัณฑ์ (2557) คู่มือปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ในงานราชทัณฑ์ พ.ศ. 2557 ที่ได้ทำการศึกษาพบว่าข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในการให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ อนามัย ของผู้ต้องขังหญิงตั้งครุภ สอดคล้องกับด้านสวัสดิการ ที่กำหนดให้มีการฝึกอบรมแก่ผู้ต้องขังที่ยังไม่เคยมีบุตรมาก่อน และที่เคยมีบุตรมาแล้วเพื่อให้มีความรู้ในการปฏิบัติตัวขณะกำลังตั้งครุภ และหลังคลอดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการหรือให้ผู้ต้องขังหญิงยอมรับในการตั้งครุภและคลายความเครียด ในการให้คำปรึกษาแก่ผู้ต้องขังตั้งครุภในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทั้งด้านร่างกายและจิตใจในการดูแลตนเองในขณะตั้งครุภ

กระบวนการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่างตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ ในขั้นเตรียมความพร้อม เป็นการสำรวจพร้อม และจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และดูแลหลังปล่อย การติดต่อครอบครัว ประสานชุมชน ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการจัดโครงการเตรียมความพร้อมก่อนพ้นโทษทุกรายมากที่สุด ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 1.01) รองลงมา มีการสำรวจความพร้อมด้านการมีงานทำ การประกอบอาชีพ ของผู้ต้องขังหญิงตั้งครุภก่อนพ้นโทษทุกราย ($\bar{x} = 3.95$, S.D. = 1.06) อย่างปกติสุข และมีการติดต่อครอบครัวก่อนผู้ต้องขังพ้นโทษทุกรายน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = 1.04) ซึ่งการที่กลุ่มตัวอย่างมีการจัดโครงการเตรียมความพร้อมก่อนพ้นโทษทุกรายนั้น สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2557-2560) ข้อกำหนดที่ 45 เรือนจำควรใช้มาตรการทางเลือกอื่นๆ สำหรับผู้ต้องขังหญิงให้มากที่สุดในช่วงเวลาที่เหมาะสมเท่าที่สามารถกระทำได้ เช่น การลากลับบ้าน การใช้ทัศนสถานเปิด บ้านกึ่งวิถี รวมทั้งโปรแกรมและการทำงานบริการสังคม เพื่อช่วยในการปรับตัวก่อนพ้นโทษ

กระบวนการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่างตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ ในขั้นดูแลหลังปล่อย เมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษกลับไปใช้ชีวิตในสังคม มีการติดตามผลในการดำเนินชีวิตและกลับสู่สังคม ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการประสานกับชุมชนในพื้นที่ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อติดตามความเป็นอยู่ผู้ต้องขังหญิงภายหลังพ้นโทษทุกรายมากที่สุด ($\bar{x} = 3.84$, S.D. = 1.09) รองลงมา มีการให้ความช่วยเหลือในการประสาน ส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผู้ต้องขังหลังพ้นโทษทุกราย ($\bar{x} = 3.77$, S.D. = 1.14) และมีการประเมินความต้องการด้านทุนประกอบอาชีพของผู้ต้องขังหญิงภายหลังพ้นโทษน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.63$, S.D. = 1.17) ซึ่งการที่กลุ่มตัวอย่างมีกระบวนการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ ในขั้นดูแลหลังปล่อยนั้น

สอดคล้องกับ ข้อกำหนดกรุงเทพ (Bangkok Rules) ข้อกำหนดที่ 47 ควบคุมดูแล ภายหลังปล่อยโดยความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในชุมชน สำหรับอดีตผู้ต้องขังหญิงที่ ต้องการความช่วยเหลือด้านจิตใจ ด้านการแพทย์ ด้านกฎหมายและอื่นๆ เพื่อให้ผู้ต้องขัง ดังกล่าวสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติ

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างกับการ ปฏิบัติงานของทีมสหวิชาชีพในการดูแลผู้ต้องขังหญิงตั้งครรรภ์ในเรือนจำกลางตามข้อกำหนด กรุงเทพฯ ในภาพรวม พบว่า ตำแหน่ง ที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติงานของทีมสหวิชาชีพใน การดูแลผู้ต้องขังหญิงตั้งครรรภ์ในเรือนจำกลางตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ ในภาพรวม แตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P=0.002^*$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ตำแหน่งที่ต่างกันมีการปฏิบัติงานของทีมสหวิชาชีพในการดูแลผู้ต้องขังหญิงตั้งครรรภ์ใน เรือนจำกลางตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ ต่างกันเนื่องจากตำแหน่งวิชาชีพเฉพาะจะมีความสามารถเฉพาะด้านที่แตกต่างกัน มีบทบาท องค์ความรู้ ทักษะในการดูแลแตกต่างกัน เช่น พยาบาลวิชาชีพ นักสังคมสงเคราะห์ ช่างฟื้นฟู/สวัสดิการ ช่างเตรียมความพร้อม และ ช่างดูแลหลังปล่อย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P=0.001^*$, $P=0.000^*$, $P=0.004^*$) ตามลำดับ ในขณะที่ด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกันทางสถิติ ในการดูแลหญิงตั้งครรรภ์และเด็กเล็กต้องอาศัยความรู้เฉพาะด้าน ดังนั้นตำแหน่งเฉพาะในแต่ละ วิชาชีพจึงมีความสำคัญที่แตกต่างกันในการดูแลและช่วยเหลือในด้านต่างๆ แก่ผู้ต้องขัง หญิงและเด็กติดผู้ต้องขัง โดยรูปแบบการเลี้ยงดูที่แตกต่างกันในแต่ละครอบครัว ส่งผลให้เด็ก มีความฉลาดทางอารมณ์ที่แตกต่างกันตามไปด้วย (รัชณี แก้วกา และคณะ, 2555) สอดคล้อง กับอัยลดา ราชตัน (2555) ที่ได้ทำการศึกษางานวิจัยเรื่อง การพัฒนาความร่วมมือของ คณะอนุกรรมการสหวิชาชีพในการคุ้มครองสิทธิเด็กจังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหา อุปสรรคการทำงานของคณะอนุกรรมการสหวิชาชีพจังหวัดลำพูน ยังมีลักษณะการทำงานที่ ประกอบไปด้วยผู้ประกอบการวิชาชีพหลายด้าน อาทิ นักวิชาชีพกฎหมาย และนักวิชาชีพด้าน การศึกษา จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ที่ต้องมาทำงานร่วมกัน อาจมีมุมมอง ต่อปัญหาที่แตกต่างกัน เนื่องจากนักวิชาชีพมีฐานคิดที่แตกต่างกัน (อัยลดา ราชตัน, 2555 : น. จ)

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวระหว่างข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง กับการปฏิบัติงานของทีมสหวิชาชีพในการดูแลผู้ต้องขังหญิงตั้งครรรภ์ในเรือนจำกลางตาม ข้อกำหนดกรุงเทพฯ ในภาพรวม

การปฏิบัติงานของทีม สหวิชาชีพ	เพศ	อายุ	ตำแหน่ง	สถานที่ตั้ง เรือนจำ	ประสบการณ์ การทำงาน
ชั้นแรกรับ	0.006*	0.999	0.128	0.384	0.198
ชั้นฟื้นฟู/สวัสดิการ	0.091	0.742	0.001*	0.416	0.224
ชั้นเตรียมความพร้อม	0.591	0.295	0.000*	0.469	0.274

ชั้นดูแลหลังปล่อย	0.280	0.876	0.004*	0.813	0.134
ภาพรวม	0.489	0.908	0.002*	0.521	0.309

ในขณะที่เพศ อายุ สถานที่ตั้งเรือนจำ และประสบการณ์การทำงาน ที่แตกต่างกันมีการปฏิบัติงานของทีมสหวิชาชีพในการดูแลผู้ต้องขังหญิงตั้งครมภ์ในเรือนจำกลางตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ ในภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P=0.489$, $P=0.908$, $P=0.808$, $P=475$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า เพศที่ต่างกันมีการปฏิบัติงานของทีมสหวิชาชีพในการดูแลผู้ต้องขังหญิงตั้งครมภ์ในเรือนจำกลางตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ ชั้นแรกรับ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P=0.006^*$) เพศที่ต่างกันมีการปฏิบัติงานของทีมสหวิชาชีพแตกต่างกันเนื่องจากการทำงานกับผู้ต้องขังหญิงตั้งครมภ์เพศหญิงจะมีบทบาทและเข้าถึงการดูแลมากกว่า เนื่องจากตำแหน่งของเรือนจำบางแห่งเป็นผู้ชายทำให้มีข้อจำกัดในการปฏิบัติงาน เช่น พยาบาลวิชาชีพ นักทัศนวิทยา ทำให้มีข้อจำกัดในชั้นแรกรับโดยเฉพาะการค้นตัวผู้ต้องขังตั้งครมภ์เข้าใหม่ เป็นต้น ในขณะที่ด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกันทางสถิติ

2. ปัญหาอุปสรรคการทำงานของทีมสหวิชาชีพภายใต้กระบวนการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ

ปัญหาอุปสรรคการทำงานของทีมสหวิชาชีพภายใต้กระบวนการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ คือ ความขัดข้องที่เป็นเหตุให้การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายวัตถุประสงค์ของผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการดูแลผู้ต้องขังหญิงตั้งครมภ์ภายใต้กระบวนการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ ซึ่งประกอบด้วย 1. บุคลากรในการปฏิบัติงาน 2. ข้อจำกัดของสถานที่ 3. งบประมาณที่ได้รับในการจัดสรร และ 4. การประสานงาน จากผลการศึกษาปัญหาอุปสรรค การทำงานของทีมสหวิชาชีพภายใต้กระบวนการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีปัญหาอุปสรรค การทำงานของทีมสหวิชาชีพภายใต้กระบวนการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ ($\bar{x}=4.03$, S.D. = 0.85) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีปัญหาข้อจำกัดของสถานที่มากที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.14$, S.D. = 0.83) รองลงมามีปัญหาบุคลากรในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.11$, S.D. = 0.86) รองลงมามีปัญหางบประมาณที่ได้รับในการจัดสรร อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.98$, S.D. = 0.83) และมีปัญหาการประสานงานน้อยที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.90$, S.D. = 0.89) เมื่อพิจารณารายละเอียดปัญหาอุปสรรคการทำงานของทีมสหวิชาชีพภายใต้กระบวนการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ แต่ละด้าน ดังนี้

ตารางที่ 3 สรุปภาพรวมการทำงานของทีมสหวิชาชีพภายใต้กระบวนการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ

สรุปภาพรวมการทำงานของทีมสหวิชาชีพภายใต้กระบวนการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. บุคลากรในการปฏิบัติงาน	4.11	0.863	มาก
2. ข้อจำกัดของสถานที่	4.14	0.835	มาก
3. งบประมาณที่ได้รับในการจัดสรร	3.98	0.837	มาก
4. การประสานงาน	3.90	0.890	มาก
รวม	4.03	0.856	มาก

ปัญหาด้านบุคลากรในการปฏิบัติงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีปัญหาการปฏิบัติงานตามขั้นตอนและระเบียบที่เกี่ยวข้องตามคู่มือที่ใช้ในการปฏิบัติงานดูแลผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์มากที่สุด (\bar{x} = 4.41, S.D. = 0.71) รองลงมา คือ การได้รับการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับสิทธิของเด็กที่ควรจะได้รับเมื่อคลอด และต้องเลี้ยงดูภายในเรือนจำแก่ผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ได้อย่างถูกต้อง และครบถ้วน (\bar{x} = 4.14, S.D. = 0.87) และเรือนจำมีอัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่ผู้หญิงที่มีความรู้และประสบการณ์ในการดูแลผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์อย่างเพียงพอที่สุด (\bar{x} = 3.86, S.D. = 0.89) สอดคล้องกับข้อกำหนดแมนเดลา จากการศึกษารวบรวมงานวิจัย และการศึกษาเอกสารทางวิชาการต่างๆ พบว่า ในประเทศไทย มีระเบียบและแนวทางการปฏิบัติงานที่ใช้ในการปฏิบัติงานดูแลผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์และเด็กติดผู้ต้องขัง แต่ยังไม่มีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับขั้นตอนและระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ปฏิบัติงานดูแลผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ มีเพียงการจัดทำคู่มือฉบับย่อเกี่ยวกับข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังฉบับปรับปรุง

ปัญหาด้านข้อจำกัดของสถานที่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีปัญหาการจัดพื้นที่เฉพาะสำหรับเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดและเด็กติดผู้ต้องขังได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมมากที่สุด (\bar{x} = 4.23, S.D. = 0.80) รองลงมาการมีห้องแยกผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์และเด็กติดผู้ต้องขัง มีการจัดพื้นที่และสภาพแวดล้อมเป็นไปตามมาตรฐานด้านสุขลักษณะเหมาะสมกับพัฒนาการเด็ก (\bar{x} = 4.18, S.D. = 0.78) และเรือนจำสามารถจัดพื้นที่เรือนนอนเฉพาะแยกให้กับผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์ได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมน้อยที่สุด (\bar{x} = 4.02, S.D. = 0.91) สอดคล้องกับบทความของ ดนัยกันต์ จงเพื่อ่งปริญญา และศิริรัตน์ แอดสกุล (2563) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การขับเคลื่อนข้อกำหนดกรุงเทพฯด้านแม่และเด็กติดผู้ต้องขังในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตั้งครรภ์ ผู้ต้องขังมีลูกอ่อน และเด็กติดผู้ต้องขัง อาจมีข้อจำกัดในด้านสถานที่สำหรับบริหารทารกในเวลากลางวัน (Day Care) ทำให้มีสภาพแวดล้อมที่

ใกล้เคียงกับสภาพแวดล้อมภายนอกมากที่สุด ในบางเรื่องจำด้วยข้อจำกัดของขนาดและโครงสร้างของเรือนจำและทัณฑสถานบางแห่งมีอยู่อย่างจำกัดคับแคบ ไม่สามารถแยกอาคารสำหรับบริบาลเด็กติดผู้ต้องขังโดยเฉพาะ

ปัญหาด้านงบประมาณที่ได้รับในการจัดสรร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีปัญหาการจัดสรรงบประมาณเฉพาะ เพื่อเป็นสวัสดิการสำหรับการดูแลผู้ต้องขังตั้งครุภังค์อย่างเพียงพอมากที่สุด (\bar{x} = 4.08, S.D. = 0.81) รองลงมาเป็นการจัดสรรงบประมาณเฉพาะเพื่อเป็นสวัสดิการในการดูแลเด็กที่ติดผู้ต้องขังอย่างเพียงพอ (\bar{x} = 4.02, S.D. = 0.82) และมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดอุปกรณ์ของเล่นเด็ก หรือสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กติดผู้ต้องขัง อย่างเพียงพอและเหมาะสมน้อยที่สุด (\bar{x} = 3.86, S.D. = 0.86) สอดคล้องกับบทความของคณิศร กงเพ็ญประสิทธิ์ และศิริรัตน์ แอดสกุล (2563) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการขับเคลื่อนข้อกำหนดกรุงเทพมหานครด้านแม่และเด็กติดผู้ต้องขังในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่าปัญหาด้านสวัสดิการของผู้ต้องขังตั้งครุภังค์ ผู้ต้องขังแม่ลูกอ่อน และเด็กติดผู้ต้องขัง เรื่องการจัดปัจจัยสี่ เช่น นม อาหารเสริม เครื่องอุปโภคบริโภค ฯลฯ สวัสดิการของแม่และเด็กในเรือนจำกรมราชทัณฑ์จัดให้เป็นรายคนโดยประมาณใช้การคาดการณ์งบประมาณ ซึ่งอาจจะเกิดปัญหางบประมาณไม่สมดุลกับจำนวนผู้ต้องขังหญิงตั้งครุภังค์ ผู้ต้องขังหญิงที่มีลูกอ่อน และเด็กติดผู้ต้องขัง

ปัญหาด้านการประสานงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีปัญหาการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก โดยได้รับความร่วมมือเป็นเป็นน้อยอย่างต่ำมากที่สุด (\bar{x} = 4.25, S.D. = 0.78) รองลงมาเป็นการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เพื่อขอรับการช่วยเหลือสงเคราะห์เครื่องอุปโภค บริโภค สำหรับผู้ต้องขังหญิงตั้งครุภังค์และเด็กติดผู้ต้องขัง (\bar{x} = 4.14, S.D. = 0.75) และมีการจัดประชุมทีมสหวิชาชีพเป็นประจำทุกเดือนน้อยที่สุด (\bar{x} = 3.52, S.D. = 1.03) ซึ่งการที่กลุ่มตัวอย่างมีปัญหาด้านการประสานงานนั้น สอดคล้องกับถวิล คันธอุเลิศและคณะ (2550) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังหญิง: ศึกษาเฉพาะกรณีทัณฑสถานหญิงกลาง ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ในการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังหญิงที่สำคัญที่สุดคือการติดต่อประสานงานกับทัณฑสถานหญิงกลาง

เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างกับปัญหาอุปสรรค การทำงานของทีมสหวิชาชีพภายใต้กระบวนการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ พบว่า เพศที่แตกต่างกันมีปัญหาอุปสรรค การทำงานของทีมสหวิชาชีพภายใต้กระบวนการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P=0.043^*$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า เพศที่ต่างกันมีปัญหาอุปสรรค การทำงานของทีมสหวิชาชีพภายใต้กระบวนการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ ด้านข้อจำกัดของสถานที่ และด้านการประสานงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P=0.017^*$, $P=0.007^*$) ตามลำดับ ในขณะที่ด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกันทางสถิติ

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวระหว่างข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง กับปัญหาอุปสรรค การทำงานของทีมสหวิชาชีพภายใต้กระบวนการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ ในภาพรวม

ปัญหาอุปสรรค การทำงานของทีมสหวิชาชีพภายใต้กระบวนการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ	เพศ	อายุ	ตำแหน่ง	สถานที่ตั้งเรือนจำ	ประสบการณ์การทำงาน
ด้านบุคลากรในการปฏิบัติงาน	0.811	0.257	0.233	0.744	0.123
ด้านข้อจำกัดของสถานที่	0.017*	0.066	0.246	0.047*	0.044*
ด้านงบประมาณที่ได้รับในการจัดสรร	0.060	0.549	0.141	0.145	0.935
ด้านการประสานงาน	0.007*	0.775	0.153	0.431	0.242
ภาพรวม	0.043*	0.361	0.331	0.291	0.457

ในขณะที่อายุ ตำแหน่ง สถานที่ตั้งเรือนจำ และประสบการณ์การทำงาน ที่แตกต่างกันมีปัญหาอุปสรรคการทำงานของทีมงานสหวิชาชีพภายใต้กระบวนการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ ในภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P=0.361$, $P=0.331$, $P=0.291$, $P=0.457$) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าสถานที่ตั้งเรือนจำต่างกันมีปัญหาอุปสรรค การทำงานของทีมสหวิชาชีพภายใต้กระบวนการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ ด้านข้อจำกัดของสถานที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P=0.047^*$) เนื่องจากสถานที่ตั้งของเรือนจำมีส่วนในเรื่องขนาดของเรือนจำในแต่ละแห่ง จึงทำให้มีข้อจำกัดของสถานที่ และประสบการณ์การทำงานต่างก็มีปัญหาอุปสรรค การทำงานของทีมสหวิชาชีพภายใต้กระบวนการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ ด้านข้อจำกัดของสถานที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P=0.044^*$) ในขณะที่ด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกันทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะระดับการปฏิบัติ

1.1 ปัญหาด้านบุคลากรในการปฏิบัติงาน ทำให้ทราบปัญหาการปฏิบัติงานตามขั้นตอนและระเบียบที่เกี่ยวข้องตามคู่มือที่ใช้ในการปฏิบัติงานดูแลผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ เรือนจำควรส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากร โดยการจัดการอบรม แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในการปฏิบัติงานด้านการดูแลผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ ตั้งครรภ์ เด็กติด

ผู้ต้องขัง และผู้ต้องขังหลังคลอด เพื่อให้การปฏิบัติงานมีขั้นตอนการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นมาตรฐานเดียวกัน

1.2 กระบวนการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ ในชั้นฟื้นฟู/สวัสดิการ การจัดอบรมการฝึกอาชีพให้กับผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์น้อยที่สุด เรือนจำควรจัดฝึกอบรมอาชีพให้กับผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ ตามความต้องการของผู้ต้องขัง และควรประเมินความต้องการด้านทุนประกอบอาชีพของผู้ต้องขังหญิงภายหลังพ้นโทษ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษ

1.3 ด้านการประสานงาน ปัญหาการประสานกับชุมชนในพื้นที่ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เรือนจำควรให้ความสำคัญในการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมกับองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อสนับสนุนการทำงานในด้านต่างๆ ในการช่วยเหลือสนับสนุนเครื่องอุปโภคบริโภค การติดตามและประเมินผล โดยผ่านกลไกของอาสาสมัครต่างๆ เพื่อช่วยสนับสนุนให้กระบวนการทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

2.1 กรมราชทัณฑ์ควรเพิ่มอัตรากำลังที่จำเป็นในการปฏิบัติงานเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ต้องขังตั้งครรภ์ เด็กติดผู้ต้องขัง และผู้ต้องขังหลังคลอด ได้แก่พยาบาลวิชาชีพ สังคมสงเคราะห์ และจิตวิทยา เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 กรมราชทัณฑ์ควรส่งเสริมพัฒนาความรู้ของเจ้าหน้าที่ในเรือนจำ ในเรื่องข้อกำหนดกรุงเทพฯ กฎ ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ต้องขังตั้งครรภ์ เด็กติดผู้ต้องขัง และผู้ต้องขังหลังคลอด และควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับขั้นตอน และระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ต้องขังตั้งครรภ์ เด็กติดผู้ต้องขัง และผู้ต้องขังหลังคลอด เพื่อใช้เป็นแนวทางในปฏิบัติงานให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

2.3 กรมราชทัณฑ์ควรสำรวจและจัดสรรงบประมาณของใช้อุปโภคและบริโภคเฉพาะของผู้ต้องขังหญิงตั้งครรภ์ เด็กติดผู้ต้องขัง และผู้ต้องขังหลังคลอดบุตรให้เหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการ ได้แก่ ผ้าอ้อม นมบำรุงแม่เพื่อให้ให้น้ำนมบุตร สือหรืออุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้พัฒนาทักษะเด็กเล็กของเรือนจำต่างๆ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 กรมราชทัณฑ์ควรจัดสรรสถานที่และสภาพแวดล้อมเป็นไปตามมาตรฐานด้านสุขลักษณะเหมาะสมกับผู้ต้องขังตั้งครรภ์ เด็กติดผู้ต้องขัง และผู้ต้องขังหลังคลอด โดยจัดพื้นที่เฉพาะแยกให้กับผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์ การเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดและเด็กติดผู้ต้องขังให้ได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม

บรรณานุกรม

- กรมราชทัณฑ์.(2557). แผนปฏิบัติการการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2557-2560). สืบค้นจาก http://lad.correct.go.th/main/?page_id=1195 , สืบค้นเมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2565.
- จิตฐิตา อิติธรรมพฤษ์. (2563). การศึกษาปัญหาอุปสรรคและการพัฒนาประสิทธิภาพการตรวจค้นผู้ต้องขังตามหลักมาตรฐานสากลของเรือนจำในประเทศไทย. วารสารมหาจุฬานาครธรรม์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 9 ประจำเดือนกันยายน 2563, หน้า 376 – 393.
- दनัยกันต์ จงเฟื่องปริญญาและรองศาสตราจารย์ ดร.ศิริรัตน์ แอดสกุล (2563) .การขับเคลื่อนข้อกำหนดกรุงเทพด้านแม่และเด็กติดผู้ต้องขังในประเทศไทย. วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ปีที่ 28 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม-มิถุนายน 2563 , หน้า 63 – 100.
- ถวิล คันธอุทิศ และคณะ (2550) ปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในการฝึกวิชาชีพผู้ต้องขังหญิง: ศึกษาเฉพาะกรณีทัณฑสถานหญิงกลาง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- รัชณี แก้วกา และคณะ. (2555). รายงานการวิจัยรูปแบบการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด-6 ปี ที่เหมาะสมของผู้ปกครองบ้านขอบเหล็กและบ้านทุ่งกุลารัฒนา ตำบลเก่ากอลอย อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- สังวาลย์ เตชะพงศธร (2563) . เทคนิคดูแลตัวเองระหว่างตั้งครรภ์อย่างมีสุขภาพดีทั้งแม่และทารกในครรภ์. สืบค้นจาก <https://www.nakornthon.com/.ac.th/เทคนิคดูแลตัวเอง>, สืบค้นเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2564.
- สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน). (2563). รายงานแนวโน้มสถานการณ์เรือนจำโลก. สืบค้นจาก [https:// www.tijthailand.org/th](https://www.tijthailand.org/th), สืบค้นเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2563.
- อัยลดา ราชตัน. (2555). การพัฒนาความร่วมมือของคณะอนุกรรมการสหวิชาชีพในการคุ้มครองสิทธิเด็กจังหวัดลำพูน. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. จ. สืบค้นจาก http://cmuir.cmu.ac.th/bitstream/6653943832/16954/2/mpa30955ir_abs.pdf , สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2565.